

Posamezna sta

Naročnina listu: Celo leto 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jug. Celo leto 65 din. Iserati ali oznanila saračunajo po dogovoru; pri večkratnem iseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, iserate in reklamacije.

Telefon interurban šte. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta šte. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban šte. 113.

123. šte. 1.

Maribor, dne 25. oktobra 1922.

Letnik XIV.

Nesložna in razprta Evropa.

Evropa je razprta in razdrta, nesložna in brez mira, sedaj pa, ko prihajajo Turki na evropsko ozemlje, preveva vendar vse državniške te nesložne in skregane Evrope skupna in istočasna misel: Kako to preprečiti in kako obdržati Evropo v nadvladi napram Aziji.

Tagore in drugi misleci Azije ne imenujejo zastoj Evrope kot pravo in pravcato roparsko organizacijo, ki dela na račun in škodo drugih delov sveta enkrat skupno z vsemi svojimi člani, drugič — in to je v zadnjem času vedno bolj v navadi — pa tako, da nastopajo njeni člani posamezno in vsak po svoje v svojih neugnanih željah po profitu in da bo to Evropo kot celoto tudi upropastilo in razbilo. Nesloga merodajnih članov Evrope se je posebno pokazala v mirovni ugovorih, ki se nanašajo na vzhodno vprašanje. Obvladati Azijo je bil namen vseh, bilo je pa vsakomur prosto dano, da se za levji delež te nadvlade po svoje poteguje, pravica in človečanstvo je pa ostalo vsem puhla fraza.

Angleški dominioni v Aziji so vzbudili francosko zavist ter pripravili Francijo do tega, da je vedno kazala Turkom kolikor toliko prijazno lice, Anglija je pa zavojevala Grke proti Turkom, da svoje v Aziji obdrži in da kolikor mogoče okrepi oblast, katero si je krivično prisvojila. Angleški najemniki so propadli, Turki so zmagali in danes se širi in krepi med muslimanskim svetom zavest in spoznanje, da so bili mirovni dogovori krivica zidana na krivici in da so vsa mnenja in vsi nastopi evropskih sil v vzhodnem vprašanju po svoji neslogi, različnosti in razcepljenosti le samo dokaz in izraz v pohlepni tekmi razkrojene izkoriščevalne družbe, ki nima več skupnih in složnih smernic in moči ter je zato lahko za premagati.

Do tega spoznanja je privedla Azijo v glavnem Rusija, ki Evrope najbolj pozna in ki je od njenih danes merodajnih sil doživela največ krivic in okrutnosti samo za to, ker je spremenila svoj režim. Današnji ruski režim odklanja imperijalizem, odklanja nadvlado enega naroda nad drugim, enega sveta nad drugim in to je bil povod, da je evropska organizacija izobčila svojega ruskega člana, ga oblegala, blokirala, pobijala, obrekovala in zatirala materialno in moralno. Rusija je ostala pri življenju in naravno je bilo, da so se azijski narodi zatekali v Moskvo, da zvedo, kaj je na Evropi od onih, ki od nje največ trpe ter imajo tudi največ prilike, jo dobro in natančno poznati, ter zasledovati njene korake.

Evropska imperijalistična politika napram Aziji — organizirana in neorganizirana, od celote in posameznih — doživlja poraz za porazom in ob tem se tudi stališče posameznih evropskih držav do — Rusije revidira.

«V letu 1922 je izvršila Rusija svojo diplomatsko vrnitev v Evropo.» S temi besedami označuje pariški «Tems» situacijo, v kateri se nahaja danes Rusija do Evrope. List navaja potem dejstva, ki padajo na ta račun: konferenco v Genovi in Haagu ter razprave glede morskih ožin. «Nekatere od teh stvari nam niso bile po volji, druge nam pa zopet gredo v račun. Vse skupaj pa — moramo priznati — če hočemo imeti enotno politiko v Evropi, moramo računati z Rusijo.» Tako končuje članek tega lista.

Vse simpatije evropskih sil do Rusije še niso iskrene, narekovane in vodene so od same sebičnosti in tekme med eno evropsko silo in drugo. Anglija je hotela «privesti Rusijo v Evropo» povodom razprave o razoroženju in moratoriju Nemčije, ko je hotela drugim orožje odvzeti, svoje pa obdržati, ko je metala druge jame in bremena raz Nemčije, svoja pa podvojeno natovorila, Francija pa pozdravlja rusko vrnitev v Evropo, ker želi, da bi Rusija sodelovala na konferenci glede morskih ožin ter podpirala francosko-turško tezo in oslabela britanski vpliv na globusu in na kontinentu.

Za Bouillonom je prišel v Rusijo iz Francije Herriot, maire lyonski. Prišel je kot «strokovnjak», vrača se pa kot pravi parlamentarec in diplomat Francije in istih krogov, ki so poprej odrekli vsak politični značaj njegovi akciji — ter Rusijo slikali v najtemnejših barvah.

Ker je cela antanta toliko tlačila in še zdaj tlačila Nemčijo, je bil za to državo edini izhod — zveza z Rusijo, najprej industrijalna, trgovska, potem pa politična. Italija je videla neslogo in tekmo v antanti in se je tudi za to odločila in danes, ko je francoski kapitalizem v boju na nož z britanskim, hoče zopet Francija «voditi Rusijo v Evropo.»

Proti Angliji bi šla danes Francija po vsaki poti ter bi sprejela rusko zavezništvo tudi pod vsako ceno in bi odložila vse, kar je doslej zahtevala in nameravala, ima pa samo to željo, da Rusija od nemškega zavezništva odstopi. Današnja Francija pozna samo sebično zavezništvo, ona bi bila kompanjon Rusije proti Angliji, pri tem pa ne more trpeti v zavezništvu Nemčije, ki ji je gospodarsko in industrijsko mnogo naprej. Francija bi rada samo rusko-francosko alijanso,

torej zvezo, osnovano na krivici in na gaženju drugih obvez in načel.

Za to pa Rusija ni in ne bo. Rusija, ki je toliko izkusila od antante, zlasti po od Francije, ne bo nikdar pristala na zvezo, ki ima iste kali razpada v sebi, kot je imajo vse antantne pogodbe. Današnja Rusija ne more postati orodje Anglije proti Franciji, ne orodje Francije proti Angliji in tudi ne orodje tega ali onega proti načelom, ki so osnovnice novega režima in življenja v Rusiji.

Francoski odposlanci, ki so vedeli poprej toliko o anarhiji, neredu, razkroju, diktaturi in samovolji v Rusiji, govorijo danes o novem redu in napredku, a Rusija pa dobro ve, da je eno in drugo mešetarsko maslo in da so režimi današnje Evrope protinarodni, in da povsod prevladuje želja in zahteva delovnega ljudstva, ki je edino sposobno, upravičeno in poklicano, da umiri ves svet, da zbliža narode, da zastopa pravico in človečanstvo ter odpravi, kar tvori danes neslogo in razprtje Evrope in celega sveta.

Politični položaj.

Napete razmere v demokratski stranki. O notranjem razpoloženju v demokratski stranki in o odnosih med demokratskimi pajdaši daje prav značilno sliko izjava demokratskega poslanca Angelinoviča, objavljena v beograjskih «Novostih» drugi dan po volitvi skupščinskega predsednika. Angelinovič pravi: «Pri večerajšnji volitvi predsednika skupščine je bila demokratska stranka poražena. Dejstvo je, da se stranka ni mogla sama sporazumeti glede osebe predsednika; pade dr. Ribarja dovolj jasno kaže, kak je položaj v demokratski stranki. Izvolitev dr. Lukiniča za predsednika skupščine, ki je bil izvoljen z radikalnimi glasovi, dokazuje, da igra demokratska stranka v koaliciji podrejeno vlogo. S tem je nehala biti ravnopraven činitelj v koaliciji. Naša pozicija se skoro ne razlikuje več mnogo od pozicije samostojnih kmetov in Maglajčevih muslimanov. Trenutno se ne da nič pomagati. Pred nami je kongres stranke, ki naj razčisti položaj in poda prave strankine politike. Pred kumanovsko svedanostjo je nastala ta kriza in klub bi bil moral ob tej priliki razčistiti vprašanje koalicije. Večerajšnje glasovanje pa je to razčiščenje zavleklo za dolgo časa in s tem tudi razčiščenje razmer na Hrvatskem. Z večerajšnjim glasovanjem je bila vržena rokavica ogromni večini Hrvatov, ki v dr. Lukiniču vidijo glavnega krivca sedanjega nesoglasja.

Uradniški zakon. Ministrski odbor, katerega so sestavljali ministri Trifkovič, Krstelj, Marković in dr. Žerjav je pretresoval načrt uradniškega zakona. So-glašali so z delom pododbora z malimi izpremembami, za katere bo minister Trifkovič v imenu vlade zahteval, da pridejo v zakonski predlog. Dne 31. oktobra dopolne bo pododbor zakonodajnega odbora za rudniški zakon sprejel poročilo za plenum. V to poročilo pridejo tudi zahteve vpokojencev. Na tej seji se bo skušal doseči sporazum z vlado glede členov 4. in 89., v katerih se zabranjuje vstop v državno službo vsem, ki se borijo za spremembo pravnega reda v državi in jemlje pravica sodelovanja v politiki. Če se sekcija v tem oziru ne bo sporazumela z vlado, bo o tem sklepal plenum zakonodajnega odbora. Seja zakonodajnega odbora bo 1. novembra. Ministri bodo torej preskrbeli, da se zloglasni zakon «o zaščiti države» vključi tudi v uradniško pragmatiko ter tako še preživi današnji reakcionarni režim.

O vojnih kreditih je razpravljalo 21. t. m. ekonomsko finančniški komitet ministrstva. Zaključki tega posvetovanja se držijo po starobalkanski navadi strogo tajno.

Radič vabljen v Pariz. Zadnji «Slobodni Dom» poroča, da je Radič povabljen v Pariz od «Republikanske Lige». Ta Liga vabi Radiča kot vodjo republikanskih Hrvatov na veliki kongres vseh republikanskih strank, ki začne zborovati z novim letom v Parizu. Kongres se bo posvetoval, kako naj se uredi, da bodo v Društvu narodov zastopani v resnici narodi po svojih pravih zastopnikih, kaj naj se ukrene v odpravo morilnega orožja in kako bi vsi evropski narodi, ki še nimajo svojega izbranega ustavnega zastopnika, prišli do popolne suverenosti in mednarodne neodvisnosti.

Bolgarske vesti.

Stambulijski, bolgarski ministrski predsednik in vnet zagovornik zedinjenja južnih Slovanov, bo imel te dni daljši govor v sobranju o zunanji in notranji politiki Bolgarije. Njegov govor se pričakuje z velikim zanimanjem.

Sobranje se bo 2. novembra odgodilo do 23. novembra, ker bodo odšli poslanci večine na agitacijo za ljudsko glasovanje proti ministrom, ki so pozročili vojno napoved Bolgarije nekdanji Srbiji.

Kdo je zažgal Smirno? Sedaj je ugotovljeno, da so Grki zažgali Smirno. — Smirna v Mali Aziji, glavno mesto istoimenske pokrajine, šteje skoraj 300.000 pre-

bivalcev, od teh je nekaj manj kot polovica Grkov. In vendar so Helenci zažgali avtohtonim svojim rojakom njihove strehe in razrušili njih ognjišča. Nad tem se Srbijanci prav nič ne škandalizirajo, dočim se zgražajo nad Bolgari.

Obsojen urednik. Sofijsko sodišče je obsodilo na enomesečno ječo urednika «Dnevnika», g. Kr. Ivanova Draganova, ker je napisal v svojem listu žaljiv članek proti «N. V. kralju Aleksandru Srbije (I)». — Kdaj je bil obsojen srbijski urednik za skoraj vsakodnevne žalitve «N. V. kralja Borisa Bolgarije»?

3000 Armencev je v sredo pribežalo iz Trakije v Bolgarijo.

Nesrečno velesrbijanstvo. Naš zagrizeni Srbijanec Spalajkovič v pariškem «Tempsu» zahteva od Turkov jamstvo za mir v «demilitarizaciji» Trakije. Avtonomijo? Bog obvari!

Bolgarska javnost.

Novini: objavljajo razgovor z bolgarskim ministrskim predsednikom Stambulijskim: V Zvezi narodov je poročilo naše delegacije, katero so podpirale vse svobodoumne države, uživalo največjo pozornost. Sevreska pogodba je v zvezi z nejsko in ni izključeno, da bo vplivala na zadnje imenovano. Občudovanja je vredna vztrajnost Turkov in težko je reči, kakšen bo mir. Nas ne bo presenetilo, če bodo neke države, ki so danes na strani Turkov, jutri njihove najhujše sovražnice. Končni mir ne zanima samo vojskujoči se državi in njune sosedje, marveč tudi velesile. Trdno sem prepričan, da bodo končno priznali avtonomijo Trakije tudi tisti, ki so ji danes nasprotni. Mi ne zasledujemo politike osvajanja, ki je naši vladi zadala toliko gorka, marveč želimo, da se ljudstvo samo odloči, čemur niti Turki ne morejo nasprotovati. Za časa mojega bivanja v Pragi sem z zadovoljstvom ugotovil znatno približanje med češkoslovaško in Bolgarijo.

«Pobeda»: Ko se še ni vedelo, na čigavi strani bo zmaga, Turki niso nasprotovali avtonomiji Trakije, — dasi je Bolgarija to zahtevo zastopala že na genovski konferenci. To je dokaz, da je naša zahteva utemeljena.

«Slovo»: Turki nam zamerjajo naše postopanje v trakijskem vprašanju. Mi smo to stališče zastopali že takrat, ko še ni bilo gotovo, ali bodo velesile izročile Trakijo Turkom ali ne. Med angležkim in francoskim stališčem smo mi zastopali srednjo pot: avtonomijo Trakije. S tem se pa nikakor nismo pregrešili zoper naše lojalno sosedstvo ter se nočemo spuščati na pota, ki vodijo v spore in nevarnosti.

Svetovna javnost.

«Nea Himera» (Grčija): Venzelistično časopisje se trudi na vse kriplje, da dokaže uspehe venelizma. A nikogar ne morejo več prepričati. Trakijsko vprašanje je končno potegnilo v svoj grob tudi veneliziste. Nobe-na osebnost več ne vleče, marveč skušajmo prilagoditi interese Grčije interesom velesil, ki se niso pomišljale raztrgati niti sevresko, niti nejsko mirovno pogodbo.

«Kathimerini» (Grčija): Italijani naj se zavedajo, da nikdo ne more gaziti nekažnjeno ljudskih pravic. Ko se Grčija zopet dvigne, bo znala uveljaviti svoje pravice na Dodekanezu.

«Politia» (Grčija): Italija se brani priznati svoječasni sporazum, da bo vrnila Grčiji Dodekanez. To dejstvo je nedostojno velesile, ki je sama nastala iz načela samoodločbe narodov.

«L'Independance Roumaine»: Ruska politika, prejšnja in sedanja, ima dva načrta v dosegu Carigrada in Dardanel. Prvi načrt gre preko ozemlja podnavskih držav, drugi pa preko Male Azije. Ko se je sovjetska vlada prepričala, da je prvi načrt neizvedljiv, se je okoristila z njej ugodnimi dogodki v Mali Aziji in omogočila resno upanje v uspeh. Toda, ko so Turki — po zmagi nad Grki — prišli na svoje, so se obrnili proti ruskemu kolosu. Ali bodo sedaj ruski boljševiki poskušali udarjati na države, ki jim v Evropi zapirajo pot na Carigrad? Bolje bi bilo, da se zanimajo, kako bi odpravili anarhijo, lakoto in kugo iz Rusije.

«Politia» (Grčija): Odgovornost za našo nesrečo pada na vse. Odkar obstojamo kot država, nismo uspeli smatrati državne posle za svoje osebne zadeve ter da s tem vzgojimo v sebi čut narodne zavesti. Res je, patrijotičnega samoljubja imamo dovolj in smo strašno pobiti, če nas zadene narodna nesreča; manjka pa nam poguma iskati vzrokov ne samo pri tej ali oni osebnosti, pač pa v nas samih. V naših vsakdanjih poslih še služimo z najnižjimi sredstvi: z lažjo, z goljufijo, laskanjem in hinavstvom. Kje je torej politična podlaga, na kateri bi se moglo dvigniti naše narodno gospodarstvo? (Redko in pošteno priznanje; op. ur.)

Po svetu.

Italijanska ljudska stranka, oziroma njen Narodni svet zboruje te dni v Rimu. Predseduje De Gasperi, a navzoča sta med drugimi don Sturzo in poslanec Cavazzoni. Sklenili so, da izdajo na vse svoje senatorje, poslance in organizacije oklic, v katerem bodo ugotovili strankina načela in pojasnili njeno delo. Kakor se za-

gotavlja, bo zmagalo stališče, da mora biti stranka brez pogojno stranka centra in se ne sme nagibati ne na desno, ne na levo. Ljudska stranka je spriču razburkanega položaja v deželi proti takojšnjim volitvam. — Nasprotuje tudi temu, da bi se fašisti udeležili vlade.

Italija, Čehoslovaška in Mala antanta. Italijanski listi komentirajo pravkar zaključeno italijansko-čehoslovaško konferenco v Benetkah. Razmerje med Italijo in Čehoslovaško je znatno pridobilo v prijateljstvu. S tem pa je poboljšano tudi razmerje med Italijo in Malo antanto, zlasti po zagotovitvi dr. Beneša, da pogodba med Čehoslovaško in Jugoslavijo ne vsebuje nobenih tajnih določb, nasprotnih interesom Italije. Tudi izjava dr. Beneša proti podunavski federaciji, katere organizem bi ne odgovarjal niti interesom Italije, niti onim Čehoslovaške, je pomirila duhove na apeninskem polotoku. Dr. Beneš in Schanzer sta obenem sklenila podaljšati trgovinsko pogodbo, sklenjeno lani izmed obeh držav. V toku je tudi sprememba carinskih tarifov. Nato je italijanski minister zunanjih zadev, Schanzer, razgovarjal tudi z novim svojim grškim kolegom Politisom, ki je izjavil, da bo Grčija vodila iskreno in prijateljsko politiko z Italijo.

Jugoslavija in Rumunija sta vložili protest proti udeležbi Rusije in Bolgarije na vzhodni konferenci. — Beograjska zaslepljenost je postala neozdravljiva, le korenita operacija bi morda še pomagala.

Rumunija izganja Čeha. Čehoslovaški poslanik v Bukareštu je pri rumunski vladi interveniral radi izgonu 4000 čehoslovaških državljanov iz Rumunije. Vlada mu je odgovorila, da gre pri tem najbrže za napako podrejenih oblasti in je obljubila, da bo izvršila najstrožjo preiskavo. To zopet osvetljuje notranje razmere in odnose male antante. Kakor s Čehi, tako postopa rumunska oblast tudi z Jugoslavlani, ki živijo na njenem področju. Srbi to seveda vračajo milo za drago ter zatirajo rumunsko narodno manjšino. Spori in izgrede so na dnevnem redu, enkrat med Rumuni in Srbi glede razmejitve in drugih stvari, sedaj so pa za spremembo enkrat Čehi in Rumuni na vrsti.

Madžarska je povišala poštno, telegrafične in telefonske pristojbine za 200—300 odstotkov.

Mir v Albaniji. Albanska vlada zanika tuje vesti o nemirih po Albaniji ter razglasa po svojih uradnih listih: Nekateri listi, posebno italijanski, pa tudi jugoslovanski, pišejo, da je v Albaniji revolucija in da se čete bore proti ljudstvu. Nasproti albanskemu prebivalstvu teh vesti ni treba zavračati, ker kdor živi v deželi, vidi sam, da je med nami mir in red. Toda s pogledom na zunanji svet je treba popravka. Kajti te vesti zelo škodujejo naši trgovini in industriji. Zato je naša dolžnost, da proti tem neresničnim vestem odločno protestiramo. Mi hočemo tudi v bodoče skrbno gojiti red in mir v deželi kot temelj narodne neodvisnosti in svobode.

Orientalna konferenca bo 13. novembra v Lausani. Na tej konferenci bodo sodelovale te-le države: Francija, Anglija, Italija, Japan, Rumunija, Jugoslavija, Grčija, Turčija, Rusija, Georgija, Ukrajina in Bolgarija.

Dardanelski problem. Vsi zahtevajo svobodo morskih ožin. Rusija hoče svobodo za izhod, Anglija se peha za svobodo vhoda in Turčija pa za svobodo svojega obstanka ob morskih ožinah. Če je tudi pravica tako raznovrstna, kakor je svoboda, potem pa — Bog žnjo!

Nova vlada na Angleškem. Bonar Law je svoje ministrstvo že sestavil in bo predložil kralju nasotno ministrsko listo: Predsedstvo: Bonar Law; finance Baldwin; vojna: Wilson; zunanje posle lord Curzon; kolonije: lord Derby; trgovina: Maitland; mornarica: polkovnik Amery; notranje zadeve: sir Griffith Boshfon; prosveta: Horne; minister za Skotsko: Jounger; minister za Indijo: Peel.

Novi angleški ministrski predsednik je bil izvoljen kot predsednik stranke konservativcev.

Amerikanci so odposlali v Vladivostok pomorske čete, ker pričakujejo, da bo začela Vladivostok ogrožati rdeča vojska. Kina pa bo poslala svoje vojaštvo v zaščito kineskega prebivalstva.

Beleške.

Pašič.

Pašičev klasični izrek je: može da bidne — lahko je in ta izrek mu je za vse: za krize, za nove vlade, za bolezni, za dogovore, pregovore, uredbe in naredbe in če Pašič reče: može da bidne, postane lahko tudi idiot ali pa grd slepar mogočna in važna osebnost v državi. Pašičev «može da bidne» služi «Jutarnjemu listu» za to le dobro portretno skico:

V kabinetu ministra zunanjih zadev se živahno pripravlja nastavljanje novih diplomatskih uradnikov. Radikali so slišali, zakaj gre, pa romajo po vrsti k predsedniku vlade, da protežirajo svoje ljubljence. Pašič sprejema deputacije svojih pristašev z običajnim mirom in vsakomur obljubi storiti po želji.

Pride trojica važnih radikalov iz province, pa pravi Pašič: «Gospodine predsedniče, mi imamo divnega mladeniča za diplomatsko službo. Prišli smo, prositi vas, da ga imenujete za poslaniškega pisarja — recimo v Parizu».

«Katere šole je dovršil?» — vpraša Pašič. Radikalci razlagajo: «Znate gospodine predsedniče, za njegove šole ne vemo, pa je pismen človek» — — —

Pašič pogladi brado. — «Može da bidne,» reče. — Idite k mojemu načelniku, recite mu, da vas jaz pošiljam in naj uvrsti vašega človeka med bodoče pisarje. — Radikali se zahvaljujejo in gredo k načelniku.

Ko mu vse razložijo, vpraša načelnik: «Recite vi meni, katere šole ima ta mladenič?» — «Pismen je!» — «Ne vprašam jaz —» veli načelnik ter postaja nervozen, — «ali je pismen ali ne, temveč vedeti in zapisati moram, če ima fakulteto — — —». «Te nima,» odvrne eden iz deputacije, ki se malo razume na šole, — «ima pa ljudsko šolo, nekaj gimnazijskih razredov in to pravijo, da je dosti za državnega uradnika. Saj so bili v Srbiji ministri, ki še pisati niso znali — — —».

«Ne može da bidne,» — odgovarja načelnik, «če ni dovršil prava».

Radikali se začudijo. — «Ali gospodine načelnice, gospodin Pašič je rekel — — —».

«Naj reče, kar hoče, jaz pa imam naredjenje, da ne može, da bidne».

Radikali gredo zopet k Pašiču. Ta jih ljubeznivo posluša. «Gospodine predsedniče, gospod načelnik je rekel, da ne može, da bidne, vi ste pa rekli — — —» — «Rekel sem in pri tem ostane: može da bidne, potrdi zopet Pašič».

Deputacija pomirjena odide, Pašič pa po slugi pokliče načelnika:

«Ovaj — — — načelnice, je li si ti rekel, da oni mladenci ne može da bidne?» — «Jesam, gospodine predsedniče, ta človek nima» — — — «Pusti to, kaj kvalifikacija?» — «A predpisi?» — He, he, he — nasmeje se Pašič skozi brado. «Ti si naiven in neroden človek! Predpisi so za to, da mi ni treba imenovati takih, ki jih ne maram, če pa koga hočem imenovati, ga pa imenujem. Vidiš, — za to so predpisi!»

Načelnik razume in se začne opravičevati, končno pa prasne v smeh in reče: «Bogme, gospodine predsedniče, može da bidne» — — —

Potem gre, Pašič se pa zagleda v zemljevid Jugoslavije na steni ter je še bolj prepričan, da vse «može da bidne».

Kdo vlada v državi? Socijalistični poslanec Brkič je poslal ministru upit v katerem opisuje, kako so razbili jugofašisti njegov shod v Vojvodini. Poslanec opisuje nasilje takole: Ko sem bil že pri kraju govora o draginji, sem opazil s tribune, da neki visok, lepo oblečen človek — pravi atlet — klofuta in suva nekega seljaka pred očmi policijskega kapetana Mašireviča, policijskega narednika ter dveh, treh policajev. Del publike se je začel zbirati okrog tepeža, ki se je na ta način končal, da se je tepeni seljak na nasvet prisotnih policajev odstranil. Ko sem na to opozoril policijskega kapetana Blagojeviča ter imenoval to škandal, se človek, ki je pretepal poprej seljaka obrne proti meni, kričeč najprej: «Kaj škandal?» — potem pa: udri, pucaj! in z revolverji in bajoneti v rokah si dela cela gruča pot proti tribuni, preobrača klopi in mize, na mene pa naperi revolverje ter vpije: «Doli, nehaj, če ne te ubijemo!» — Ko sem videl, da se je policijski kapetan, ki je sedel tik mene, umaknil, mesto da me brani, sem tudi sam odstopil. Na cesti sem kapetana opazil ter vprašal, zakaj ne prime izgreznikov, kapetan je pa odgovoril: «Kako naj doženem, kdo dela izgrede?» — Tedaj sem nadaljeval pot do velikega kapetana, da zahtevam intervencijo policije. Srečal sem njegovega namestnika, ki je pred poslopjem stal ter dejal, da nastopi z orožjem. Ko je policija res nastopila pred hišo, so bili izgrezniki že zbrani okoli tribune, komandiralo se je: «Kape doli! Himno!» — in pela se je himna ob razbitih stolih, prevrnjenih mizah in pred nekoliko okravavljenih in preplašenih ljudi. Gospod policijski kapetan je pa v neposredni bližini izgreznikov stal mirno po vojaški, z roko ob kapi ter je tako pozdravljal to profanacijo himne in motril izgrednike, ki so potem, — po številu kakih 15—20, krenili po glavni ulici in baš, ko je veliki kapetan odpiral svojo okno, da vidi in čuje, kaj se godi, je šla ta gruča mimo, pevajoč himno in kričeč: «Živijo, kraljevič Gjorgje!»

Odbite železničarske zahteve. Pred desetimi dnevi je bilo v Zagrebu veliko zborovanje železniških in poštinih nameščencev. Na tem zborovanju je bila soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva med drugim 100 odstotno zvišanje draginskih doklad, nabavni prispevek v iznosu trimesečne plače, gradba stanovanj, enotna pragmatika ter priznanje organizacij. Resolucija tudi izčrpno slika bedno stanje železničarjev in poštarijev. Po sklepu zbora so šli delegati tudi v Beograd, da predložijo vladi svojo resolucijo. Ko so se prijavi pri prometnem ministru, so zvedeli, da jih gospodin minister noče sprejeti in bili so poslani pred pomočnika gosp. Avramoviča, ki jih je sprejel, kakor še nikjer in nobena delegacija ni bila sprejeta. Delegati prosijo pomočnika, da bi smeli prečitati svojo resolucijo. Ko so prišli do besede «zanikrnost vlade», je načelnik hudo nagrbančil čelo, pri pasusu o «škandaloznih prometnih razmerah» je pa sploh prepovedal čitanje resolucije, češ, da tako ne bi smeli pisati prometni uslužbenci. — Delegati so mu razlagali, da se resolucija ob takih razmerah pri najboljši volji ne da sestaviti za oba dela zadovoljivo, načelnik je pa ostal trmoglav ter je izjavil, da sprejme resolucijo samo, če jo popravijo ter izbrisejo vse take besede. Delegati za kaj takega niso imeli pooblastila ter tega tudi niso mogli storiti. Končno je bil vendar toliko «ljubezniv», da si je dal razlagati to in ono. Po večini zadev in zahtev se je pokazal popolnoma neobveščene in za vse je imel samo moder in človekoljuben nasvet: stegnite jermene in pasove, delajte, dokler morete, ko dalje ne gre, pa pustite! Končno je delegacijo odslovil ter jo zopet pozval na drugi dan ob enajstih. Tedaj je povedal, da je zgradba stanovanj nemogoča, pragmatika bo že enkrat ob svojem času gotova, kar se pa priznanja organizacij tiče, se ministrstvo ne more spuščati v razgovore, ker samo «najboljše ve, kaj je za prometne nastavljenice dobro in

potrebno». — Tako torej! — Železničarji vedo, pri čem da so. Pomočnik ministra jim je jasno in razločno povedal: «Pritegnite pasove, delajte dokler se da, ko je gre več, pa pustite!»

Dnevne novice.

OBLETNICE.

Živimo nekako v obletnicah. Včeraj smo proslavljali desetletnico kumanovske bitke in v nedeljo, dne 29. t. m. pa bomo praznovali štiriletnico, ko smo se osvobodili avstrijskega jarma in prostovoljno stopili v jugoslovansko državo kot njen ravnopraven član z vsemi atributi svobodnega in samostalnega narodnega življenja.

Tako smo takrat vsaj mislili, da smo ravnopravni in enakovredni! Po štirih letih pa moramo z žalostjo ugotoviti, da gre toliko slavljenemu bratstvu skozi žep in možgane, ne pa skozi srce. Z zobmi in nohti se moramo boriti, da v varstvo najprimitivnejših gospodarskih, verskih, prosvetnih, socialnih, narodnih in političnih pravic izsilimo spoštovanje teh pravic pri beograjskih oblastnikih, ki so našo bratsko ljubezen zlorabili v hegemonijo enega plemena s končnim ciljem Velike Srbije. Proti temu cilju stoji naša neomajena zahteva — široka zakonodajna pokrajinska avtonomija.

Nedeljena in nedeljiva Slovenija s svojo lastno politično in upravno samoupravo to je naš nezlomljiv postulat, ki ga povdarjamo tudi v tem slovesnem trenutku z vso odločnostjo in voljo.

Tistim pa, ki po štirih letih niso našli sebe, k večjemu morda svoj žep, priporočamo, da v označenju svoje dosedanje orientacije pazno zasledujejo nedeljsko Cankarjevo dramo

«Hlapci».

Na Polzeli v Savinjski dolini je v sredo, 1. novembra, na praznik Vseh svetnikov po prvem cerkvenem opravilu shod Ljudske stranke, oziroma Kmetske zveze. Govori poslanec dr. Hohnjec.

Poslanec Pušenjak je meseca junija vložil pritožbo pri ministrstvu financ radi nepravilne odmere davka na poslovni promet. V seji dne 18. oktobra je bil na dnevni red postavljen odgovor na ta upit, a se je odložil, ker je podtajnik ministrstva financ smatral odgovor referenta kot nezadosten in zahteva še nadaljnje podatke.

Isti poslanec je meseca junija vložil pritožbo radi vojakov letnika 1898, kateri so že služili v avstro-ogrski vojski več let, nekateri tudi v ujetništvu, a se njihove prošnje za vračunanje odslužene dobe ne uvažujejo. Minister vojne in mornarice je v seji narodne skupščine dne 18. oktobra odgovoril, da je poklical komandanta vojnega okruga v Celju na odgovor, ker ni pravilna postopal, kakor tudi, da je ukazal, da se vojaki letnika 1898 morajo pred 1. novembrom odpustiti domov.

Isti poslanec je vložil upit na ministra gradevina radi prometnih razmer v Mežiški dolini. Ta dolina je vsled državne meje izgubila svoja dosedanja središča Železna Kapla, Pliberk in Celovec; nujno potrebno je, da se zveže to dolino z ostalo Slovenijo. Priporočila iz narodnih, gospodarskih in strateških ozirov cestno zvezo Koprivna—Solčava ter zahteva, da se v novi proračun vpostavi 250.000 D za prva dela.

Poslanci Klekl, Pušenjak in tovariši so se pritožili pri ministrstvu socialne politike radi poslovanja stanovanjskih uradov v Murski Soboti in Dolnji Lendavi. Vse dosedanje pritožbe so ostale brezuspešne, ti stanovanjski uradi postopajo nepravilno in nepostavno napram strankam, katere niso demokratom všeč. Opisali so «junaški» nastop detektiva Josipa Griča, ki terorizira stanovanjski urad v Dolnji Lendavi in slučaj v občini Moravec, kjer mora lastnik hiše stanovati v kleti, a od stanovanjskega urada vseljena stranka v stanovanju, povrh tega pa ne dobi lastnik hiše že nad eno leto nobene najemnine od vsiljene stranke.

Ze zopet za Sokole. Ministrski svet je odobril na seji dne 23. t. m. kredit 250 tisoč dinarjev za naknadno podporo sokolskemu zletu v Ljubljani. Bogzna koliko milijonov iz državne blagajne je že požrl ta sokolski zlet. Čudno — čudno, tako velikanska je bila poročilih demokratskega časopisja udeležba na zletu in sedaj tak — deficit. Menda vendar niso jedli in pili vsi izletniki na državne stroške, vojaštvo je uživalo samo krompirjevko, a iz državne blagajne so romali in še romajo milijoni kron za — — — ljubljanski sokolski zlet ravno ob času, ko je minister za socialno smrt znani slovenski predsednik vseh najbolj umazanih afer — dr. Gregor Žerjav. Iz sokolskega zleta v Ljubljani bo gotovo pognala kaka mladoliberalna denarna afera, katere tata bo — Žerjav, mati cela mladoliberalna stranka — a boter pa mili nam dr. Kukovec.

O uskoku Radičeve stranke dr. Häuslerju piše beograjska «Politika», da je on prvi golobček iz Radičeve barke in mu je potreben samo še malenkosten napor in ta golobček dr. Karl Häusler se bo ustavil na svojem poletu na čisto državnem terenu. Gospod Häusler je namreč sprejel, seve ne po zakonu, ampak raz obilno obložene Pašičeve mize 346.000 K dnevnic, nato je poljubil gospodu Pašiču roko, nakar se mu je ta s smehljajem zahvalil za zažiganje kadila vidovdanskega ustavi.

Umazana afera pri nabavi municije za beograjsko vojno ministrstvo se je razlezla že po mnogih dunajskih in čeških časopisih. Kar je pisala beograjska «Tribuna» na naslov vojnega ministra, vse to se po dunajskih listih potrjuje. Municija se je res kupila od tovarne Mandl nalašč po najvišji ceni, da bodo večje provizije za posredovalce in v imenu vojnega ministra čakata na provizijo ravnatelj zavarovalnega društva in pa subreta Zorka. Dunajski listi pravijo, da hoče minister zaslužiti polgrugi milijon dinarjev.

Enakopravnost dijaštva. Nedeljski »Tabor« poroča: V hrvatskem učiteljsku v Arbanasih pri Zadru, ki ga je italijanska vlada ustanovila lani za istrske Hrvate, je bilo v zadnjem šolskem letu v internatu 15 dijakov brezplačno, 10 pa za polovično ceno. Letos pa je zavod vse te dijake odsvolil, ker niso hoteli zatajiti svoje narodnosti. Ne dvomimo sicer o resničnosti te vesti, v kolikor pa smo informirani, si bi ta dopis lahko glasil tudi takole: V akademskem kolegiju v Ljubljani, ki je bil ustanovljen prošlo leto z vladno pomočjo in podporo, je bilo v zadnjem šolskem letu tudi okoli 20 katoliških akademikov, letos pa je zavod tri četrtine teh dijakov odsvolil, ker niso menjali svoje ga prepričanja. Čudimo se samo, kako si upa »Slov. Narod« še pisati o enakopravnosti dijaštva.

Odlikovanje. Stavbenik Karl Rojs iz Ormoža je razlozil na letošnji obrtni razstavi v Mariboru gradbene načrte. Vodstvo obrtne razstave mu je pri oceni dela pripoznalo srebrno kolajno II. vrste. Čestitamo!

O znižanju manufakturnih cen. »Jutarnji list« poroča, da je podal nek zagrebški veletržec pred nekaj dnevi te le zanimive podatke o znižanju manufakturnih cen: Radi porasta naše valute je nastala v trgovini na veliko splošna stagnacija. Stranke ne kupujejo, ker čakajo na padec cen, trgovci pa bi radi razprodali staro drago robo, da si nabavijo nove — cenejše zaloge. Tekom zadnjih dveh mesecev so se znižale po zagrebških veletrgovinah manufakturne cene tako-le: češko platno iz bombaža 82 cm je padlo v ceni od 80 K na 50 K, boljše vrste od 135 K na 85 K. Kakor pri platnu iz bombaževine so padle cene tudi drugi manufakturi v tem iznosu, da lahko rečemo, da znaša znižanje povprečje 40 odstotkov v primeri z onimi cenami, ki so bile v avgustu in ko je stala češka krona 14.50 — a danes notira 8. Radi ravnokar omenjene okolnosti so cene prvotnega češkega blaga izjednane s cenami slabše italijanske robe. V primeri s porastom naše jugoslovanske valute bodo s časom prisiljeni vsi veletrgovci, da primerno znižajo blagovne cene. V detajlu se držijo cene blagu še vedno visoko, a za nadalje to nikakor ne bo šlo, ker se drži konsum rezervirano in detajlisti pa rabijo denar.

Da se otme industrijo po delaveih! Odkar je tako visoko poskočila češka krona, je prejela čehoslovaška industrija udarec za udarcem. S porastom češke kro- ne se je predvsem pokazalo, da so postali češki industrijski izdelki veliko predragi za izvoz. Ker češka industrija ni mogla izven mej, so začeli misliti na to, kako znižati cene izdelkom tako, da bodo konvencionalne za izvoz in pri tem razmišljanju so prišli na to: znižati treba predvsem delavске plače. Češka industrija se je morala v zadnjem času boriti proti onemogočenju izvoza in prestati borbo med delodajalci in delavstvom. Pravega izvoza si še ni češka industrija priborila do danes, pač pa se je ublažil in nekako poravnal boj med veleindustrijalci in delavstvom. Najhujši boji so bili na Moravskem in sicer od strani rudarjev in kovinarjev. Delodajalci so bili s prva uverjeni, da bo prišlo do splošne stavke rudarjev, a nazadnje so delavci le popustili pod pritiskom raznih okoliščin. Treba pa tudi pri- biti, da se češko delavstvo ni tolkanj protivilo znižanju plač kot pa raznim drugim klavzulam, katere so vsiljevali delodajalci. Delavci so pristali s početka na znižanje plač za 10 odstot., a delodajalci so zahtevali 45 odstotkov. Povrh pa so hoteli rudarjem še odtргati pravico do brezplačne kurjave. Radi tako krutega pritiska industrijalcev ni dolgo prišlo do sporazuma in je delavstvo grozilo s splošno stavko. Na pretnjo s stavko so odgovorili delodajalci z ultimatom, katerega se je delavstvo ustrašilo in pristalo na znižanje plač za 30 odstotkov, a priznala se mu je tudi pravica do brezplačne kurjave. Veleindustriji v Čehoslovakiji stojijo odločno na stališču, da je mogoče oteti češko industrijo pred popolnim polomom samo z vednim znižavanjem delavskih plač. Zadnji popust čehoslovaškega delavstva tolmačijo, da se bodo morali delavci ukloniti še večjemu znižanju plač. Vzгled Čehoslovakije nas uči, da, kar je zadelo čehoslovaško delavstvo, da se otme indus- trija, čaka s časom tudi naše rudarje in sploh delav- stvo. Porast naše valute je znak, da smo v prvem šta- diju čehoslovaške finančne politike, a prejela bo naša malenkostna industrija hude udarce in tudi naše de- lavstvo bo še preživljalo veliko bolj kritične čase kot jih sedaj. Je pač žalostno dejstvo: De se otme poloma velekapital, se zvali ta rešitev na rame ubogega de- lavstva.

Radi kľofute ga je ustrelil. V noči od 17. na 18. t. m. je v Kumanovem ustrelil narednik Stefan Framan ka- petana Todoroviča, ki mu je pripeljal kľofuto.

Vlaka trčila. Iz Subotice poročajo: na postaji Beli Monastir sta trčila skupaj naš in madžarski tovorni vlak. Nesreča ni zahtevala nobene človeške žrtve, pač pa je zelo velika materialna škoda na naši strani.

Posebne jubilejne znamke bo naročilo poštno mi- nistrstvo v Ameriki in sicer krog 17 milijonov koma- dov po 1, 2 in 3 dinarje. Znamke po 1 in 2 dinarja bodo okrašene s slikama kralja in kraljice, na onih po tri dinarje pa bo Beograd od savske strani. Znamke bodo predane prometu takoj po svečanem kronanju kralja in kraljice.

PROSVETA.

Vprašalne pole. SKSZ, okrožje Maribor, je razpo- slala vprašalne pole glede društvenega delovanja v le- tošnjem poslovnem letu vsem izobraževalnim društvom mariborskega okrožja. Lepo število društev nam je že vrnilo izpolnena pole. Prosimo še ostala društva, ki še niso izpolnile svoje dolžnosti, da nam odgovorijo, tudi če niso nič delovala, da bi imeli vsaj statistiko.

Izobraževalna društva. Občni zbor SKSZ se bo

vršil na praznik Sv. Treh Kraljev. Vsa izobraževalna društva naj tekom prihodnjega meseca skličejo svoj društveni občni zbor in določijo ob tej priliki tudi de- legate za občni zbor centrale. Razmišljajo naj tudi o tem, kako bi mogli poglobiti naše prosvetno delo in sestaviti tozadavne predloge za občni zbor centrale.

Začetek in konec. Petnajst govorov o življenju na- šega življenja. Govoril v stolnici v Ljubljani dr. Miha Opeku. Dobro znani cerkveni govornik in komilet na vseučilišču v Ljubljani. Dr. M. Opeka je s tem izdal no- vo zbirko cerkvenih govorov, ki se vredno pridružuje- jo njegovim že izdanim trem zbirkam. V pričujočih pridigah razpravlja prepričevalno logiko o temeljnem problemu krščanskega svetonega naziranja, o Kristu- su. — Sinu božjem, Možu bolečin in Zveličarju. Vsebi- na je globoka, slog sijajen in vseskozi retoričen. Naroča se v Ljubljani (H. Ničman).

Proti krivičnim novim davkom v Mariboru.

Socialnih demokratov se je v Mariboru lotila neka nova bolezen: Balkanizem. Ker vidijo, da nalaga Be- grad vedno nove in višje davke, hočejo mariborski rde- či Balkanci isto delo izvrševati tudi v Mariboru. Kar pet vrst novih občinskih davščin hočejo upeljati in sicer: davek na parcele, zvišan davek na vino, uvozno-uži- tniški davek, gostilniški davek in davek na stanovan- ja. Vsi ti novi občinski davki bi donášali občini okoli 40 milijonov K.

Zastopniki SLS v občinskem svetu so se v imenu mariborskega prebivalstva vseh slojev postavili na sta- lišče, da uvedba teh novih davkov po večini ni potreb- na. Mariborsko prebivalstvo je z dosedanjimi občinski- mi dajatvami tako obremenjeno, da ne zmore več teže nameravanih novih davčnih občinskih bremen.

Glasm proračuna morajo mariborski prebivalci za občino plačevati obč. blagajni letno okoli 14 milio- nov kron. Če se k tej svoti prišteje še novih davkov v iznosu 40 milijonov K, bi bili v bodoče Mariborčani obdavčeni z ogromno svoto 54 milijonov K!

Ta namera socialistov je čisto smavelo ropl Nove socialistične občinske davke smemo imenovati ro- parske davke. Socialisti so na magistratu začeli igrati ulogo staroveških roparskih viteзов.

Evo dokazov:

1. Davek na parcele, ki niso zazidane. V Ljubljani so na nezazidane parcele naložili občinskega davka pol odstotka od cenilne vrednosti. A v Mariboru se je na predlog socialističnega kolovodje naložilo kar 5 odst. od cenilne vrednosti za zemljišča, ki v območju mari- borskega mesta niso zazidana. Bahunovci pa se še v Mariboru niti niso zadovoljili samo s 5 odst., ampak gre pri vsakih 1000 kv. m (od 2000 kv. m naprej) da- vek za en četrt odst. višje. N. pr.: ako ima kdo vrt ali njivo v mestnem območju, katera meri 10.000 kv m, bo plačal 7 odst. cenilne vrednosti, torej v 10 letih 70 odst. In če bo komisija cenila te parcele po »dnevni« ce- nah, bo znašala cenilna vrednost za tako parcelo 1 mi- lijon K. Torej bo plačal lastnik letno nič manj kakor 70.000 K tega roparskega davka. Pomislimo: Na stotine delavskih in uradniških obitelji ima danes v najemu njivice in gredice vrtov na nezazidanih parcelah! Kdo bo plačeval ta davek? Revni najemniki te zemlje. Vza- mimo slučaj, da ima družina državnega nameščenca ali železničarja poleg hišice še vrt ali njivo, oziroma dvorišče, katero bo komisija proglasila za nezazidano parcelo. Kaka usoda bo zadela to družino? Zadolžena je, sredstev za gradnjo nove hiše nima, a neznosnega parcelnega davka pri bornih dohodkih ne bo zmogla. Ta novi rdeči davek bo od 100 v 90 slučajih krivičen. Nikakor ne branimo onih ljudi, ki verižijo s parcela- mi in takih, ki bi lahko zidali, a nočejo. A najodločne- je pa ugovarjamo proti visokosti in načinu, kako se bo ta davek odmerjal. Roparskih davčnih sistemov ne pri- poznavamo!

2. Zvišan občinski davek na vino bi naj znašal po predlogu socialistov 4 K od litra vina. V mestu se stoji na leto okoli 35.000 hl vina. Torej so hoteli socialisti iz- vabiti okoli 12 milijonov K in vino neznosno podra- žiti. Bahunovci so se izgovarjali, da potrebujejo dohod- ke tega novega davka za izplačilo zvišanih draginjskih doklad mestnim uslužbencem. Zvišanje draginjskih doklad pa znaša letno samo 900.000 dinarjev, to je tri milijone 600.000 K. Kam pa bi šlo ostalih 8 milijonov? Bahunovci bi radi začeli razmetavati milijone kar na vse štiri strani. Občinski svetovalci Slovenske ljudske stranke so nastopili odločno proti temu davku, ker bi se lahko našlo bolj pravičen davek na pivo in luksus. Na vino je že itak dosedaj občinskega davka 2.80 K od litra in državnega 1.40 K. Vsled nadprodukcije se je vino letos zelo pocenilo. Mestna občina bi po Bahuno- vem predlogu postala dražiteljica vina. Po protestnih ugovorih občinskih svetnikov SLS so se socialisti na- to zjediniili na to, da se bo pobiralo novega občinskega davka na vino od 1 litra 2 K ali pa vsaj 1.40 K. Mi pa energično protestiramo proti temu krivičnemu davku, ki ima namen ugonobiti vinogradništvo, ki pravza- prav redi mesto Maribor in na tisoče delavcev-viničar- jev. Po računih, ki so na razpolago, bi popolnoma za- dostovala za pokritje novih draginjskih doklad nova naklada na pivo v iznosu 1 K od litra. Leta 1921 se je stočilo nad 30.000 hl piva, v letošnjem letu se je to šte- vilo že približalo 40.000 hl. Čemu še torej našilno novo obdavčenje vina? Nismo proti temu, če se obdavči še znova šampanjec, umetna vina in buteljke, katere si lahko privoščijo bogataši in zapravljevci, a da bi mor- al tudi ubogi delavec ali uradnik plačevati velik ob- činski davek od svojega četrt litra vina, to pa je —

direktno izropanje žepov ubogega ljudstva. Smo proti pijančevanju, a da bi se zopet na novo obdavčilo vino, ki ga užije mali in srednji človek po trudapolnem de- lu, v svrhu, da se okrepeča, to je krivica, proti kateri protestiramo.

3. Uvozno-užitniški davek hočejo tudi upeljati socialisti na mariborskem magistratu. Kaj pa ta davek pomeni? To pomeni novo občutno podraženje vseh življenskih potrebščin, ki se uvažajo v naše mesto. Če bo viničarka iz okolice nesla v mesto mleko, jajce, so- čivje ali enaka živila, bo morala plačati uvozno užitni- no. Nasledek bo, da bodo vsa ta živila zopet za toliko dražja. Ako bo pripeljal kmet vino, sadje, krompir, ze- lje, olje, repo, grozdje, drva ali slično robo, plačal bo pri novoustanovljeni »mauti« nov davek. Za toliko bo zopet vpeljana roba dražja za ubogo prebivalstvo. So- cialisti kričijo: »Proč z draginjo! Proč z oderuhi! Proč z navijalci cen!« A tam, kjer pridejo socialisti do moči, so najhujši in najgrši navijalci in podporniki draginje. Protestirajmo proti temu ropanju denarja ubogih ljudi!

4. Nov gostilniški davek upeljejo in sicer 5 odst. od gostilniškega računa. Ako boš primoran iti na hra- no v gostilno, oskubila te bo socialistična občina pri vsakem računu za 5 odst. Ni dovolj, da naloži občina že z visoko dosedanj (staro) užitnino in tržnimi pri- stojbinami že itak visok davek na vsa živila, naložijo še socialisti nov davek na vino, novo uvozno užitnino, in nato še 5 odst. gostilniškega davka. Tako delajo ro- parji! V času najhujše draginje podraževati najpotreb- nejša živila in še celo drago gostilniško hrano za zopet- nih 5 odst., to je čisto navadna brezvestnost in hudo- bija! Upamo, da bo vlada vendar sprevidela, da takih brezmiselnih novih bremen ubogemu ljudstvu vendar ne gre nalagati! Pred kriminal spadata tisti, ki zahte- vajo take Bahunove davke!

5. Krona vseh novih Bahunščin v Mariboru pa je gotovo predlog o novem stanovanjskem davku, ki ga predlagajo socialni demokrati. Iz seznama, ki smo ga pregledali, smo videli, da bi ta novi rdeči davek ne zadel toliko bogatašev z luksurioznimi stanovanji, am- pak revne in srednje sloje. Samo nekaj slučajev: Ze- lezničarska družina brez otrok ima kot stanovanje dve veliki sobi. Stanovanje je pozemsko in silno vlažno. Po Bahunovem bi moral plačati ta železničar okoli 100 dinarjev stanovanjskega davka. Davčni uradnik Stepic ima predpisanega tega davka 1000 dinarjev (skoro to- liko kot znaša plača), dekan Stergar 1000 D, sodni stu- ga Zapašek 20 D, zdravnik dr. Dernovšek 1000 D itd. Ali so ti ljudje bogataši? Ali imajo luksuriozna stano- vanja? Kaj še! Kaj pa more tak človek za to, ako ima malo večje sobe? Saj bi bil marsikateri zadovoljen z manjšimi, da bi jih lažje pregl. Tega davka bi mor- ali plačevati Mariborčani nič manj nego okoli 190.000 D na mesec, to je na leto 2.280.000 D (okoli 10.000.000 kron!). Tudi ta davek lahko mirnodušno imenujemo roparski davek. Nobeno mesto na svetu ne predpisuje tako nesocialnih davkov, kakor je ta. Izgovor, da po- trebuje mestna občina toliko in tako visokih davkov za stavbe stanovanjskih hiš, ne drži. Niti proračunov, koliko bi stale te stavbe, nimamo. In mestna občina se naj do vrata zakopje v nove dolgove in naj predpi- še prebivalstvo nad 50 milijonov občinskih davkov? Danes, ko valuta skače gori in doli, ko je draginja pri stavbenem materialu tako neznosna, danes začeti gra- diti kar tje v en dan, se pravi, si zadržniti vrv okrog vratu. Če pa že hočete graditi, gg. socialisti, pa naložite stanovanjski dinar velikašem, ki za tisoče svojih ljudi nimajo lastnih stanovanj. To je predvsem južna želez- nica, to so številne tovarne in velepodjetja ter banke. Tem naložite specijelno visok davek za gradnjo stano- vanj, a ne takim, ki tega davka ne bodo mogli plače- vati!

O teh petero novih davkih še bomo govorili. Za danes povdarjamo še samo to: Ako bodo Bahunovci res prodrli s svojimi davčnimi predlogi, potem pride na glavo vsakega Mariborčana z dosedanjimi občinski- mi dokladami vred 1800 K občinskega davka na leto! Vsako novorojeno dete bo že oblagodarjeno s tako ve- liko davčno doto!

V imenu mariborskega prebivalstva vlagamo proti tem že sklenjenim in nameravanim novim občinskim davkom odločen protest. Vlado pa pozivamo, da že sklenjene socialdemokratske občinske davščine — ne potrdi.

Iz Maribora.

V proslavo kumanovske bitke se je včeraj vršila pontifikalna sv. maša s »re deum«, katero je služil mil. g. stolni prošt in kapit. vikar dr. Matek ob asi- stenci stolne duhovščine. Sv. opravila so se udeležile vse civilne in vojaške oblasti.

Nepotrebna in neumestna nacionalna zagrizenost. Prijatelj lista nam piše: V pondeljki »Straži« ste pi- sali, kako je v Celju minister in »samostojnež« Pucelj divjal v kavarni »Evropa« nad nekaterimi poštenimi Dunajčani, ki so se med seboj nemški pogovarjali. — Enak slučaj se je nedavno dogodil tudi v Mariboru. V gostilni »Pri grozdu« nas je sedelo več gostov. Pri eni mizi so sedeli Nemci. Med njimi in odvnetnikom dr. Slo- karjem je prišlo do spora radi nekega stola. Dr. Slokar je začel divjati po svojem demokratsko-prostaškem obi- čaju med mirnimi gosti. Vsi, ki smo opazovali ta dogo- dek od daleč, smo imeli utis, da mora dr. Slokarju ne- kaj manjkati. Dostojnost ali pa »knjiga o vedenju«. Iz- zival ni nihče. Dr. Slokar je učinil tak kraval, da so z ulice prileteli ljudje gledat, ali ni kdo zbesnel. Ko je prišel gospodar, je še nad njim hotel pokazati g. de- mokrat svojo oliko. Radi gospodarjevih besed, da ne

trpi v svoji hiši take zagrizenosti, je še g. dr. Slokar znošil svojo jezo nad g. Spatzekom na ta način, da ga je kar brez sodnika «obsodil» na 4000 K globe in 600 kron (!?) odvetniških stroškov za eno pismo. Jaz dosedaj nisem verjel, da so demokrati Žerjavovega kalibra taki, kakor jih «Straža» in «Slovenec» opisujeta. Mislim sem, da redakterji marsikatero reč po svoje «aufšnajdajo». A sedaj sem tudi jaz prepričan, da je najbolje, ako se vsakemu demokratu izogneš, kakor daleč moreš. Sem zaveden Slovan, a tako zagrizenost, kakor jo izvajajo gospodje Pucelji in Slokarji, obsojam najostreje. Jaz se držim pravila: kar ti svojega spoštuješ, spoštuj tudi pri drugih! (Opomba uredništva: O nedostojnem vedenju g. dr. Sl. v gorej omenjeni gostilni smo dobili več dopisov, a nismo jih priobčili, ker smo mislili, da je g. dr. Sl. res ravnal tako, ker je bil iz zivani. A današnje verodostojno poročilo pa prica, da je dr. Sl. nekorektno — da ne rečemo prostaško — postopal z omenjenimi tujci. Taki nastopi «milemu narodu in dragi domovini» škodujejo, a ne koristijo).

Prvak mariborskih jugofašistov, znani železničar Jaklič, daje oddiha svoji divjaški žili tudi napram svoji ženi in otroku. To že od nekdaj! S kamenjem je podil ob največjih praznikih, ki jih je proslavljal z najostudnejšo pijanostjo — ženo in otroka iz hiše ter ju zmerjal v javno pohujšanje z najostudnejšimi primki, nešteto krat je morala družina zunaj spati ter se tako rešiti in obvarovati njegovega pijansko-divjaškega nasilja. — Vsaka stvar ima svoj kraj, vsaka mera je enkrat polna in tako se je morala tudi soproga ločiti od tega divjaka, da očuva vsaj svoje zdravje in osebnost varnost pred pijano-blazno zverino. In sedaj se slavni jugofašist vlačil okoli z žensko, ki je tako daleč dospela na višek nacionizma, da govori samo — italijansko in nemško, slovenskega jezika pa niti besede. Danes je to nezakonska boljša polovica pijanega narodnjaka, pričakujemo pa, da bo tudi ona prejalislej občutila njegovo fašistovsko pest, ker divjak sploh ne more živeti brez divjastva.

Odhodnico priredi v torek, dne 31. oktobra, ob 20. uri v posebni sobi gostilne Holzknecht v Vetrinjski ulici Odsek amaterfotografar SPD svojemu, v Ljubljano premeščenemu odborniku fin. svetniku g. dr. Ljudovitu Brence. Vsi prijatelji odhajajočega so uljudno vabljeni. Odbor.

Mariborska podružnica Slov. planinskega društva sklicuje izvanredni občni zbor na dan 30. oktobra t. l. ob 20. uri v knetski sobi Narodnega doma s sledečim sporedom: 1. Pozdrav in poročilo odstopivšega načelnika. 2. Volitev novega načelnika. 3. Slučajnosti. V slučaju nesklepnosti se bode pol ure pozneje vršil v smislu pravil občni zbor brez ozira na število navzočih članov.

Dramski odsek Jugoslovanske Matice v Mariboru nastopi v nedeljo, dne 5. novembra t. l. ob pol 4. uri popoldne v Društvenem domu v Slivnici pri Mariboru s prireditvijo zanimivega in poučnega sporeda. Med drugim bo tudi uprizoritev žaloigre «Ivane» in splošno priljubljene burke iz vojaškega življenja «Kakšen gospod, tak sluga». Ker nam obeta ta prireditev dovolj zabavnega, kakor tudi moralnega užitka, se pričakuje obilne udeležbe, posebno, ker je čisti dobiček namenjen Materi neodrešenih bratov v Primorju in Korotanu — Jugoslovanski Matici.

Našim slikarjem umetnikom. Našim slikarjem in risarjem se nudi prilika svojo umetnost posvetiti v dobro največji bedi — stanovanjski mizeriji. Marštan nujno potrebuje slike, ki le v idejnem osnutku predstavljajo največje stanovanjske škandale, najbolj žive grobove v Mariboru. Gospodje ki jim je na tem, da t oni pokažejo svoje srce za trpeči narod, naj se zglašijo še tekom jutrašnjega dne v posredovalnici Mar Stana, Rotovski trg 1.

Trgatev v mariborski okolici bo še trajala do srede novembra. Veliki vinogradniki so še komaj začeli s trgatvijo. V kamniških vinogradih in na plavču tehta mošt 16—18 stopinj sladkorja. Posode povsod silno prihanjkuje. Nekatere vrste grozdja so že popolnoma segnile.

Listnica uredništva. G. J. M. v M. Vašo povest «Kako je Ribničan nosil grozdje in ga v blatu zgubil» bomo ob priliki objavili. Hvala!

GLADIATORJI.

(163. nadaljevanje).

Tako sta si dan za dnem bila bolj tuja in tisti dan, ko se je vrnil Hipija iz bojnega posveta, h kateremu je bil pripeljan Kalha, je Valerija zapustila šator in prisegla, da se ne vrne nikdar več.

Ničesar ni imela več, za kar bi jej še bilo vredno živeti. Do blaznosti jo je bolela njena sramota, vsa divja je bila od gladiatorjevih sirovih žalitev, le njena velika, brezupna ljubezen ji je polnila dušo z nepremagljivim koprnenjem.

In sklenila je, da hoče videti Esko še enkrat, zadnjič, in če bi se tudi vsa judovska vojska postavila med njiju s sklenjenimi sulicami. In potem — kaj bi bilo njej na tem, če tudi umre pri njegovih nogah.

Pa priti v mesto je bilo skoraj nemogoče. Tako skrbno so stražili Rimljani, sedaj že v neposredni, nevni bližini sovražnikov, prostor med obema bojnimata četama, da nihče ni mogel zapustiti tabora, čeravno so Judje v celih tropih prihajali k Rimljanom, iskali zavetja pri zmagovalcu in se zaupali njegovi dobro znani usmiljenosti in zmernosti.

Valerija je sklenila v svojem obupu, da s prvim napadom udari v mesto. Zato se je oblekla v vojaka. Prišla bo, si je mislila, vsaj tako daleč ko njeni tovariši, drzoviti gladiatori. Videla bo vsaj še enkrat Esko. Ako zadene nanjo in je nespozna ter jo pobije na tla, bo vsaj padla

zadeta od njega, ki ga je ljubila tako strastno. Divja, sladka tolažba ji je bila misel, da jej morebiti res njegova roka zada smrtni udarec.

Polna je bila njena duša takih bolestnih misli, njena domišljija je bila do skrajnosti razdražena, njen pogum razpaljen, njeni živci prenapeti.

In kakor ob čelo udarjena je stala, ko je čula, da ni več v njenih rokah, srečati se z Esko.

Ali je zato toliko trpela, se zato tako daleč ponižala? Eska bi naj umrl, ne da bi zvedel, da ga je ljubila do zadnjega vzdihla?

Zakrila si je obraz in molče nekaj časa slonela na sulici.

Nato pa prezirno pogledala na Židinj, ki je še vedno klečala pred njo, in jej rekla s hladnim, zaničljivim glasom:

«Zvezan je, obsojen na smrt, — in ti si tukaj —? Zares, zelo ga ljubiš, da ga moreš zapustiti v toliki nesreči! Mariamnini obup ni čutil zbadljivih besed.

«Prišla sem, da ga rešim! Moj korak je edina rešitev zanj. Pomagaj mi! Pomagaj mi in četudi samo zaradi njega!»

«Kaj pa hočeš, da naj storim?» jo je vprašala nepotrepljivo. «Ali naj s svojimi golimi rokami poderem vaše utrdbe? Ali naj midve naskočiva branike s sulicami in ga odpeljeva iz sredine sovražnikov, ali si ga naj potem deliva, kakor legijonarji svoj plen?»

Neznani, strd smeh se ji je izvil iz prsi.

«Ne!» je prosila Mariamna. «Ne glej tako jezno name! Prosim, rotim te, pomagaj mi! — Ah, in če me potem tudi ubiješ! — Poslušaj, plemenita gospa! Jaz vem za pot, po kateri bi peljala rimsko vojsko v mesto, manipel za manipelom, kohorto za kohorto. Iznenadili bodo moje rojake, jih napadli za hrbtom in izlahka bodo dobili mesto v oblast. In vse kar zahtevam kot plačilo, kot plačilo za svojo sramoto, za svoje črno izdajstvo, — je to, da rešite oba ujetnika, ki ležita zvezana v zunanem tempelskem dvoru, in jima prizanesete zaradi nje, ki je nocoj izdala svoje mesto, svojo čast, svojo domovino in svojo lastno kri!»

Valerija se je zamislila. Načrt je bil dober. Najrazličnejše misli so ji v trenutku drville skozi glavo, ljubezen, zmago, maščevanje bi dosegla. — Ali je bilo mogoče —?

Ozrla se je po obzidju, zasledovala smer, koder je prišla Mariamna, si poklicala v spomin načrt mesta, ki ga je videla v Hipijevem šatoru in ki je s precejšnjo natančnostjo kazal lego vsake ulice in vsake hiše v Jeruzalemu, — in zasodila je, da je bil Mariamnini načrt izvedljiv. — Da je Mariamna zanesljiva, o tem ni dvomila.

«Torej pelje v mesto tajni rov?» je vprašala in skrivala svoj strah pred strogo in ošabno zunanostjo. «Kako dolg je in koliko moč more v njem korakati vstric?»

«Ne more biti dolg, ker sega samo od tegale grmičja pa do terase na vrtu mojega očeta. Trije možje lahko v njem vstric korakajo. — Prosim te, vzami me jeboj k Titu, da ga pregovorim in da napade mesto, dokler ni prepozno! Jaz sama popeljem vojake v mesto!»

Valerijina sebičnost je bila večja nego njena velikodušnost. Komaj je razumela, da bi se morebiti dalo rešiti Esko, že se ji je vzbudila strastna želja, ga imeti čisto za sebe.

«Da bi rešila Britanca za lepo Židinj?» se je zaničljivo nasmejala. «Ali veš, s kom govoriš? — Poslušaj, dekle! Tudi jaz sem ljubila Esko, ljubila sem ga z ljubeznijo, ki je v primeri z njo tvoja ljubezen kakor svet moje čelade z onimle ognjem doli v taboru. — Ljubila sem ga, kakor levinja ljubi svoje mladiče, ne, kakor ljubi lev svoj plen. — Ali misliš, da ga bom rešila za druge?»

Mariamnini obraz je bil blede, pa njen glas je bil jasen, četudi otožen in tih, ko je odgovorila:

(Dalje prihodnjič).

Velika hišav centru Ljubljane

pripravna za

tovarniško podjetje ali skladišče

(obokane kleti) prodaja se takoj. Kupcu stanovanje na razpolago. Panudbe na

J. Zormanov, anončni in reklamni zavod, LJUBLJANA, GLEDALIŠKA UL. 2. 1-3 507

Zimsko perilo, čevlje, dokolenice (ga-maše), copate, odeje, nogavice, roka- različno modno vice, kravate, klobuke, in galanterijsko blago na boljše vrste in najceneje nudi **dežne plašče,** Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Mali oglasi:

Mesarji! Trgovci z

živino! Prodaj v Ptuj, Ljutomerska cesta, blizu kolodvora, enonadstropno hišo s hlevom, veliko kolarnico, vrtom in stavbišči. Pripravno tudi za lesnega trgovca. Dopisi: J. Kranjc, Ptuj, Ljutomerska cesta 16. 1-3 506

MAR-STAN

išče za dobro idočo, tudi z vnanjimi naročili zelo zaposleno, razširjenje obrata potrebujoco

sodarsko obrt

v Mariboru, večjih prostorov, za skladišče, delavnico za 20 delavcev, stanovanje za 12 oseb. Najem ali siceršnji pogoji. Ugodna prilika za adoptiranje doslej neizrabljene večje stavbe. Ponudbe pod „sooarska obrt“ na: MAR-STAN, posredovalnica za preskrbo novih stanovanj, sob, lokalov Maribor, Rotovski trg 1, pritličje.

Mestno elektriško podjetje sprejme prostovoljne in inštalacijske monterje. Prijavi naj se pri Mestnem elektriškem podjetju, Jurčičeva ulica 8, I. nadstropje. 2-3 499

S E N O

slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja — **OSET ANDREJ, MARIBOR** Aleksandrova cesta šte. 57, telef. 88. 34-323

Poljedelci!

FIŽOL

čičešnjavec

(Wachtelbohnen) Cocc

kupi vsako množino in plača najvišje cene

Hmelak in drug

Maribor, Slomškov trg 6 9-460

Tovarni ka zaloga / eškega in angleškega manufakturnega blaga se dobi po najniž. cenah pri

J. TRPIN

Maribor, Glavni trg 17

Vsemogočni Bog ja po svoji neskončni Previdnosti in Modrosti poklical na plačilo svojega zvestega služabnika, našega dobrega in nepozabnega očeta, oziroma brata in strica, gospoda

Antona Jerovšek

posestnika v Spodnji Novivasi pri Slov. Bistrici

ki je v pondeljek, dne 23. oktobra, ob 7. uri zjutraj, po dolgotrajni, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, globoko udan v voljo božjo, v 78. leta svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Telesni ostanki preblijega pokojnika se bodo v sredo, dne 25. oktobra, ob 9. uri popoldne pri hiši žalosti v Spodnji Novivasi slovesno blagoslovili. Nato se bodo spremili v slovesnem sprevodu do župnijske cerkve v Slov. Bistrici, kjer se bo po mrtvaških molitvah darovala sv. maša zadušnica ter se bočopotem v rodbinskem grobu na župnijskem pokopališču položili k zadnjemu počitku.

Dušo nepozabnega pokojnika priporočamo v molitev in blagohotni spomin pri sv. maši. In kateri so umrli v Kristusu, bodo ostali prvi... Torej se tolažite med seboj s temi besedami (I. Tes. 4, 17.)

SPODNJA NOVAVAS pri Slov. Bistrici, dne 23. oktobra 1922.

Franco Napotnik, brat.

Ana in Mica Napotnik, sestre.

Josip, Matija, Franc in Ana Napotnik, nečaki.

Dr. Anton Jerovšek, Janez, Marija in Ivana Jerovšek, otroci.

Marija Jerovšek roj. Frešer, sinova.

Pepi in Ivan Jerovšek, unuka.

505